



תפילה (13)

אשר יצר את האדם בחכמה

לעינים בריאות היא לברך "פוקח עוורים" כל בוקר ככוונה גדולה. אין לך סגולה יותר גדולה לפרנסה מאשר ברכת "מברך השנים", ואין לך סגולה יותר טובה מאשר "חונן הדעת" לאו דוקא בקשה, אלא אמירה פשוטה ותמימה "ברוך.... חונן הדעת". על ידי אמירת "ברוך אתה", נפתח לאדם מעיני של ברכה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון" סדור התפילה

אשר יצר את האדם בחכמה

תלמידי ה"בעל שם טוב" מפרשים: הקב"ה כינס שלושה דברים: אפר, דם, ומרה, וברא מהם את האדם. אפר, דם, מרה, ראשי תיבות אדם. "אשר יצר את האדם בחכמה", הקב"ה יצר את האדם עם שלושת המרכיבים הללו, ונתן כח לרדות ביצרו ולהתגבר עליו, איך? בחכמה, על ידי החכמה שהאדם נחן בה. נוסח הברכה: "אשר יצר" כמנהג הבן איש חי, כולל ארבעים וחמש מילים, כגימטריא "אדם".

ספר "עבודה שבלב"

ומפליא לעשות

כמה סבל יש לאדם כשמשוהו משתבש במערכת העיכול, החיים אינם חיים. חולי מעיים משבש לאדם סדרי חייו. הוא אינו יכול לצאת לרשות הרבים, ואינו יכול לתכנן תכניות, הוא צמוד לתרופות ולבית הכסא. אם כן כמה צריך להודות להקב"ה שהגוף בריא, והמערכות פועלות כתיקנן. איזה חסד גדול הוא לאדם הנכנס בשלום ויוצא בשלום. אדם נכנס לבית הכסא, עושה צרכיו ויוצא, ומברך אשר יצר כדבר שבשגרה, אמר אחד מחכמי המוסר: אם האדם היה יודע באיזו צורה נפלאה עובדות מערכות הגוף, ואיזה נס ופלא יש בכל התהליך של מערכת העיכול ועשיית הצרכים כשהכל מתפקד כהלכה. כי אז בכל פעם שהוא יוצא מבית הכסא היה שולח מברק לבני משפחתו ומבשר להם "בחסדי שמים", הניתוח עבר בשלום. גם אם לא נשלח מברקים לבשר על הצלחת הניתוח, מכל מקום אסור לנו לכפור בטובתו של מקום. עלינו להתבונן בפלא הגדול הזה ולדעת ולהכיר טובה למי ש"מפליא לעשות", לנו כל זאת. עלינו לברך ברכת "אשר יצר" מתוך הסידור, ככוונה גדולה ובהתלהבות עצומה. ידוע מה שאמר החפץ חיים, כי כל הזהיר בברכת "אשר יצר" מובטח לו שלא יבוא עליו חולי.

ספר "עבודה שבלב"

מהי ה"חכמה" המיוחדת שאנו מציינים בברכה זו, והלא כל דבר ודבר בבריאה נברא ב"חכמה". יש בגוף האדם חמשה כוחות: כח המושך, כאשר המאכל מגיע לגרונו של האדם, צריך כח שימשוך את המאכל לתוך הגוף; כח המחזיק, בלי כח זה, הרי הכח המושך היה מושך את המאכל עד שהיה יוצא מהגוף ולא היה שבע לעולם. לפיכך זקוק הוא לכח שיחזיק את המאכל בגוף; כח המבשל, זהו כח העיכול; כח המחלק, זהו הכח המחלק את המאכל לאברי הגוף. ה"כבוד" הוא המחלקו לרמ"ח אברים, ה"לב" מחלקו, לשם"ה גידין, וה"מח" מחלקו, לכל העצמות; הכח הדוחה, הפולט את הפסולת. והנה, אילו היו כל הכוחות הללו פועלים בעת ובעונה אחת, זה מושך וזה מחזיק, זה מעכל וזה דוחה, לא יכול היה האדם להתקיים שעה אחת. זו חכמתו יתברך, שכל הכוחות הללו שסותרים זה את זה – פועלים בהתאמה. ולפיכך נתקן לומר שבח זה דוקא בברכת "אשר יצר".

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה" בשם הגר"א

אשר יצר את האדם בחכמה, סגולה לרפואה

"מבשרי אחזה אלו-ה" (איוב יט, כו). אדם צריך להודות לקוב"ה כל הזמן, וגם להתפלל אליו כל הזמן. מטבענו, כל פעם שאנו שומעים שלמישהו קרה משהו בלב, אנו מחזיקים את הלב; שומעים שלמישהו קרה משהו במח מחזיקים את המח. מיד מפחדים! ההרגשה הטבעית של האדם כשהוא שומע שקורה משהו, היא שכל מה שקורה שייך אלי, הנה זה כבר קורה לי... כי כאמור באופן טבעי אין האדם יכול להתקיים אפילו רגע אחד! והיות והאדם נברא חסר, לכן כשרואה אדם חסרון אצל אחר, מיד אדם בודק את עצמו האם גם לו יש חסרון זה, חלילה. צריך, אפוא, להתפלל להשי"ת כל הזמן על הבריאות. לכן, ברכה זו, "אשר יצר", היא סגולה נפלאה לבריאות, כמבואר, בדברי הקדמונים. וכבר כתב בספר 'סדר היום' שהמברך ברכת "אשר יצר" בכוונה, מילה במילה, לא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו, והיינו שאם אדם יכיר על ידי הברכה שכל הטוב והחסד שבבריאות הוא מחסדיו העצומים של הבורא יתברך, הרי יפתח מעצמו בריכה עצומה של שפע שמהותה בריאות הגוף והנפש לאורך ימים טובים. השי"ת מתגלה בעולם על ידי חסדיו הרבים, תכלית החסדים היא שנכירם ואופן ההכרה הוא על ידי ברכה והלל אליו יתברך. כל חילוקי גווי החסד שבהם נגלה השי"ת עניינם להכיר כל מיני אופנים של חסד בהנהגת הבורא. הברכות והתפילות שלנו הם הודאה על כל מיני גווי החסד של הקב"ה. כלומר הסגולה הגדולה ביותר

רופא כל בשר

לכאורה מה ענין סיום הברכה לגוף הברכה, הלא כל הברכה מדברת על החכמה שבבריאת האדם ועל החכמה שיש בפעולת האברים התמידית, שכביכול פועלים מעצמם באופן מופלא ונאות, והלא "חולי" הוא ההיפך הגמור, שאין האברים מתפקדים כראוי וזקוקים לרפואה, היינו לכת חיצוני שירפא אותם, ומדוע איפוא נקבע ענין זה בברכה זו. זאת ועוד, יש לדרק מדוע כאן חתימת הברכה "רופא כל בשר" ואילו בברכת רפאנו, חתימה היא "רופא חולי עמו ישראל". ויש לבאר כי "רופא כל בשר" עניינו על חולי וקלקול שבאברים אשר הגוף מרפא אותם בעצמו, והיינו שיש בגוף עצמו כוחות טבעיים הפועלים לרפא קלקולים שבגוף. וכידוע שבעת שנפצע איזה אבר וכדומא, במקרים רבים הגוף מרפא את עצמו אף בלא כל פעולה חיצונית, וזהו מפלאי הבריאה שטבע הבורא יתברך בנבראים. וזה כוונת השבח בסיום הברכה, להודות ולשבח על ה"חכמה" שיש בזה, שהיא נוספת לכל החכמה שאמרנו בגוף הברכה. ואכן ענין זה נמצא בכל חי, אף בחיות ובהמות, ועל כן שפיר מסיים "רופא כל בשר". לעומת זאת ברכת "רפאנו" עוסקת בחולי שאין בכח הגוף להתרפא בכח עצמו, וצריכים להשגחה מיוחדת, "רפאנו ה' ונרפא". רפואת חולי זה הוא כנס ורק בכוחו של א-ל מלך רופא נאמן ורחמן לרפאותו. ולכן חותם בה "רופא חולי עמו ישראל", כי רק ישראל הובטחו "כי אני ה' רופאך".

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה" בשם "תורה אור"

מפליא לעשות

כתב הרמ"א : עוד יש לפרש ש"מפליא לעשות" קאי על הנשמה שנתן באדם, וזו פליאה גדולה שיתקיים דבר רוחני, והוא מן העליונים, בדבר גשמי, הגוף האדם, שהוא מן התחתונים. ואי אפשר לנשמה לעשות פעולתו להשכיל במושכלות בעוד שאדם חולה בר מינן באחד מאבריו, כי כאב גופו מטרידו לעדות פעולתו. ועל כן אמר "רופא חולי כל בשר", ועל ידי זה "מפליא לעשות" שהנשמה נקשרת בגוף, ועל כן תקנו לומר מיד אחד זו ברכת אלוקי נשמה.

כתב המגן אברהם: ובכונות (האר"י) כתוב: דהנשמה נהנית מרוחניות המאכל, והגוף נהנה מגשמיות המאכל, ומכח זה קשורים זה בזה על יד המאכל. הוסיף וביאר ה"מחצית השקל" שאם לא כן איך יתקשר "רוחני בגשמי", ואיך יתקיים הנפש בגוף על ידי אכילה גשמית, ותצא הגוף על ידי מניעת אכילה, והרי הנפש הלא אינה נהנית מאכילה גשמית. על כרחך שיש בכל מאכל גשמי חלק רוחני.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה"

הלכה: כיבוד אב ואם, גדר מצות כיבוד

כתב הספר פסקים ותשובות (סימן ר"מ אות יג): ויש להדגיש בכלל ויסוד גדול בדינים אלו, שבאמת גדרי הכבוד שהבן חייב לעשות לאביו ולאמו רבים הם מלספר, וכל מה שמנו חכמים, מאכיל ומשקה וכו', הם רק דוגמאות לכבוד, וכמו שמצאנו בחז"ל הרבה מעשים בגודל הזהירות בכיבוד אב ואם. אמנם נראה שלא נאמרו כל חיובי הכבוד אלא כשאביו מבקש מבנו בפיו או ברמיזה שיעשה כן, או שהבן יודע שאביו צריך לו, אבל כשאינו יודע שצריך לאיזה דבר אינו מחויב להאכילו ולהשקותו וכו' כל שעה ושעה, אלא הוא בכלל מצוה קיומית, שכל מה שהוסיף לכבדו ולשמשו וגורם לאביו ולאמו הנאה, מקיים בזה מצות כיבוד אב ואם.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: אמר העצל: מה טוב להתבטל ואחר כך מעט לנות.
ספר "שמחה"

חקירה: מכה בפטיש בשבת

גמר מלאכה ל"ט מלאכות, או כל תיקון שיהיה (מנוחות עמ' ג-2 עמוד 15)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: עיקר וטפל

גוי אחד שאל את רבי זלמן מפוזן: תמהני עליכם היהודים, שאתם מזלזלים בלבושכם ואינכם מתקינים לכם בגדים נאים ומהודרים, אבל מאידך אתם מדקדקים לחבוש "שטריימל" נאה לראשכם? הדברים פשוטים וברורים. אצלכם, הגויים הראש טפל והגוף עיקר, לכן אתם מתהדרים בבגדים נאים, בעוד שראשכם מגולה. מה שאין כן אנחנו, שאצלנו הראש עיקר והגוף טפל, לכן אנו מדקדקים להדר את הראש ב"שטריימל"

ספר "חד וחלק" חלק ב' דף קלו

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה גי'ות בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בת גי'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקוטא.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr